

## CUMA NAMAZI FARZ DEĞİL MİYMİŞ (!) (3)

(...dünden devam)

Hız. Peygamber (s.a.v.) devrinde, Cuma günü, Peygamber hutbeye çıktığı zaman Bilâl mescidin kapısında ezân okurdu. Bundan önce ezân okunmazdı. Hız. Peygamber hutbeden inince de namaz için kamet getirilirdi. Ebubekir ve Ömer devrinde de böyle idi. Fakat Osman zamanında Müslümanların sayısı çoğalıp bazı evler mescidden uzak kalınca Hız. Osman, bir müezzin daha görevlendirdi ve ona, *Zevrâ'* denilen evinin üstünde ilk ezânı okumasını emretti. Kendisi hutbeye çıkıp oturduğu zaman da ikinci müezzin ezân okurdu. Hutbeden inince de kamet getirilirdi. Onun bu yaptığını kimse kınamamış ve bu, âdet olmuştur. İbn Zeyd, İkrime'den naklen bunun bid'at olduğunu söylemiştir (Câmi'u'l-beyân: 28/101; Rûhu'l-Me'ânî: 28/98).

Rivayetler böyledir ama, son âyetin söyleminden, Peygamber döneminde hutbenin, Cuma namazından sonra okunduğu anlaşılır. Çünkü Peygamber'i konuşmasını yaparken yalnız bırakıp gidenler, mutlaka namaz kıldıkları için gitmiş olmalıdırlar. Namazı kılmadan gitmeleri olamaz. Nitekim Mukâtil'den gelen bir rivâyete göre Peygamber (sav), Cuma günü, hutbeyi, bayram hutbesi gibi namazdan sonra iradedermiş. Peygamber namazdan sonra âdeti üzere konuşmasını yaparken kervan sesini duyan cemâat gitmiş (İbn Kesîr, Tefsîr: 4/368).

Zaten ta Emevi dönemine kadar bayram hutbeleri namazdan sonra idi. Emevi valiler, namazdan sonra halkın birçoğunun hutbeyi dinlemeden gittiklerini görünce halkın dinlemesini sağlamak için hutbeyi namazdan önceye almışlar; daha sonra bu uygulama eski haline döndürülmüştür. Âyetin söyleminden, Cuma hutbesinin de namazdan sonra olduğu anlaşılır. Ama halk tarafından sağlamak için Cuma hutbesinin de namazdan önceye alındığı ve öyle devam ettirildiği anlaşılır.

Âyetin sarahatiyle Cuma günü, namaz sâatinde alış veriş yasaktır. Fakat o sâat dışında bütün günü tatil etmek ne farz, ne de sünnettir. Tam tersine: *"Namaz kılınıncı yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfünden nasîbinizi arayın"* cüml esi, namazdan sonra herkesin işine gücüne gitmesini öğütlemektedir. Bu âyetin hükmüne göre namazı edâ edenin, gidip çalışması, kâr ve kisbiyle meşgul olması daha uygundur. Kâsimî, Kitâp ehline benzememek için Cuma gününü tatil yapmamanın daha uygun olacağını söylüyorsa da bu görüş pek yerinde değildir. Müslümanların dinlenmeye ihtiyaçları vardır. Haftanın herhangi bir gününü tatil yapabilecekleri gibi Cuma gününü de tatil yapabilirler. Fakat Cuma gününün tatil yapılacağına dair dinî bir nass yoktur. Ancak bu, Müslümanlar arasında

teâmül haline gelmiş, bu konuda bir nevi icmâ' olmuştur.

**(devamı yarın..)**